

หมวดที่ ๔

ประนีประนอมยอมความ

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๘๕๐ บัญญัติไว้ว่า "อันว่าสัญญาประนีประนอมยอมความนั้น คือ สัญญาซึ่งผู้เป็นคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายระงับข้อพิพาทอันใดอันหนึ่งซึ่งอยู่หรือจะมีขึ้นนั้นให้เสร็จไปด้วยต่างยอมผ่อนผันให้แก่กัน

ตามบทนิยามข้างต้น จะเห็นได้ว่าสัญญาประนีประนอมยอมความเป็นสัญญาต่างตอบแทน คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายมีความประสงค์ที่จะระงับข้อพิพาทที่มีอยู่ หรือจะมีขึ้นในอนาคตให้เสร็จไป โดยต่างยอมผ่อนผันให้แก่กันดังนี้ สาระสำคัญอันเป็นองค์ประกอบของสัญญาประนีประนอมยอมความคือ

๑. ต้องมีคู่สัญญาสองฝ่าย

๒. ต้องระงับข้อพิพาทอันใดอันหนึ่งซึ่งมีอยู่ หรือจะมีขึ้นในอนาคตให้เสร็จไป (สัญญาซึ่งไม่มีข้อความอันเกี่ยวกับการระงับข้อพิพาท ไม่ถือเป็นสัญญาประนีประนอมยอมความ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๔๗/๒๕๔๘)

๓. เป็นสัญญาซึ่งคู่สัญญาต่างยอมผ่อนผันให้แก่กัน

สัญญาประนีประนอมยอมความนั้นจะทำการขึ้นโดยมีเงื่อนไขบังคับก็ได้ ฎีกาที่ ๘๑๓/๒๕๓๒) สัญญาประนีประนอมยอมความก็เช่นเดียวกับสัญญาอื่น ๆ คือต้องมีวัตถุประสงค์ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน ถ้าขัดกับความสงบเรียบร้อยก็เป็นโมฆะ เราทราบกันดีอยู่แล้วว่าวัตถุประสงค์อันสำคัญของสัญญาประนีประนอมยอมความก็เพื่อระงับข้อพิพาทของคู่สัญญาทั้งสองฝ่าย และลักษณะของข้อพิพาทนั้นอาจเป็นข้อพิพาทซึ่งยังไม่ทันไปถึงศาลก็ได้ หรืออาจเป็นข้อพิพาทซึ่งไปอยู่ในศาลแล้วก็ได้ เพราะฉะนั้นการทำสัญญาประนีประนอมยอมความจึงอาจทำกันนอกศาล หรือไปทำกันในศาลในขณะที่คดีกำลังพิจารณาอยู่ โดยขอให้ศาลตัดสินไปตามที่ต่างฝ่ายต่างยอมผ่อนผันให้แก่กันนั้นได้ หรือสำหรับคดีที่อยู่ในศาลนั้นคู่สัญญาจะตกลงกันให้ถอนฟ้องไปเพื่อทำสัญญาประนีประนอมยอมความกันนอกศาลก็ได้

ความสมบูรณ์ของสัญญาประนีประนอมยอมความ สัญญาประนีประนอมยอมความเป็นสัญญาที่สมบูรณ์ โดยการแสดงเจตนาจะระงับข้อพิพาทด้วยต่างยอมผ่อนผันให้แก่กัน โดยไม่จำเป็นต้องทำตามแบบหรือเป็นหนังสือแต่อย่างใด และเมื่ออีกฝ่ายชำระหนี้ไปตามข้อตกลงประนีประนอมยอมความนั้นแล้ว จะเรียกเอาคืนไม่ได้ เพราะเป็นการชำระหนี้ตามมูลหนี้ที่มีอยู่

บุคคลซึ่งมีอำนาจในการทำสัญญาประนีประนอมยอมความได้ เนื่องจาก การประนีประนอมยอมความนี้ เป็นสัญญาในเอกเทศสัญญาอย่างหนึ่ง ฉะนั้นการทำสัญญาประนีประนอมยอมความจึงต้องกระทำให้ถูกต้องตามหลักของนิติกรรม กล่าวคือ การแสดงเจตนาทำสัญญาต่อกันนั้น จะต้องเป็นผู้มีความสามารถบริบูรณ์ในการทำสัญญา เป็นบุคคลที่บรรลุนิติภาวะ กล่าวคือไม่เป็นผู้อยู่เยาว์ ผู้ไร้ความสามารถ บุคคลผู้เสมือน ไร้ความสามารถ หรือผู้ปกครองต้องได้รับอนุญาตจากศาลแล้ว และคู่สัญญานั้นจะต้อง มีข้อพิพาทอยู่แล้วในขณะนั้น หรือจะมีขึ้นในภายหน้าตาม ป.พ.พ. มาตรา ๘๕๐

ในกรณีที่คู่สัญญาไม่มีความสามารถบริบูรณ์ ก็จะต้องได้รับความยินยอม หรือ กระทำทางผู้แทนโดยชอบธรรม หรือผู้แทนของบุคคลนั้น เช่น นิติบุคคลย่อมแสดงใน ทางผู้แทนนิติบุคคล แต่ผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้เยาว์จะกระทำสัญญาประนีประนอม ยอมความ ไม่ว่าจะกระทำนอกศาลหรือในศาลโดยไม่ได้รับอนุญาตจากศาลก่อนไม่ได้ ต้องห้ามตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๕๔๖ ถ้ากระทำไปโดยไม่ได้รับอนุญาตจากศาลก่อน สัญญาประนีประนอมยอมความนั้นไม่ผูกพันผู้เยาว์เมื่อผู้เยาว์บรรลุนิติภาวะแล้ว ย่อม พ้องขอให้เพิกถอนสัญญาประนีประนอมยอมความได้ (ฎีกาที่ ๖๕๐/๒๕๙๓ , ๑๕๙๔/ ๒๕๐๕ , ๑๐๗๗/๒๕๑๔)

ตัวแทนซึ่งได้รับมอบอำนาจทั่วไปทำสัญญาประนีประนอมยอมความไม่ได้ตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๘๐๑ (๘) เว้นไว้แต่จะแต่งตั้งโดย เฉพาะและทนายความจะทำสัญญาประนีประนอมยอมความในศาลได้ก็ต้องปฏิบัติให้ ถูกต้องตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๖๒

ดังได้กล่าวมาในตอนต้นแล้วว่า สัญญาประนีประนอมยอมความนั้น อาจจะทำ ในศาลหรือนอกศาลก็ได้การทำสัญญาประนีประนอมยอมความกันในศาลนั้นประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๓๘ บัญญัติว่า ในคดีที่คู่ความตกลงกันหรือ ประนีประนอมยอมความกันในประเด็นแห่งคดี โดยมีได้มีการถอนคำฟ้องนั้นและข้อ ตกลงหรือการประนีประนอมยอมความไม่เป็นการฝ่าฝืนต่อกฎหมายให้ศาลจรรยา งาน พิสดารแสดงข้อความแห่งข้อตกลงหรือการประนีประนอมยอมความเหล่านั้นไว้ แล้ว พิพากษาไปตามนั้น"

การทำสัญญาประนีประนอมยอมความกันในศาลนั้น คู่ความจะต้องลงลายมือชื่อ ในสัญญาทุกคนจึงจะใช้ได้ เว้นแต่คู่ความคนหนึ่งคนใดจะได้แต่งตั้งให้ผู้แทนหรือทนาย

ความลงชื่อไปโดยมีอำนาจ

ผลของสัญญาประนีประนอมยอมความที่ทำกันในศาลและนอกศาล

สัญญาประนีประนอมยอมความที่ทำกันในศาลนั้น ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๓๘ การที่มีสัญญาประนีประนอมยอมความกันในศาล คู่สัญญาจะต้องมีข้อพิพาทกันในศาล กล่าวคือ เมื่อมีการฟ้องร้องเป็นคดีพิพาทกันในศาลแล้ว ถ้าไม่มีคดีฟ้องร้องกันจะขอให้ศาลจัดทำสัญญาประนีประนอมยอมความไม่ได้ดังนั้น เมื่อมีคำพิพากษาของศาลบังคับให้เป็นไปตามที่คู่ความได้ตกลงประนีประนอมกัน ฉะนั้นถ้าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ปฏิบัติตาม ก็ได้ชื่อว่าฝ่ายนั้นไม่ปฏิบัติตามคำพิพากษาของศาล ซึ่งอีกฝ่ายหนึ่งมีสิทธิที่จะขอให้ศาลบังคับตามคำพิพากษาไปได้ที่เดียว ในฐานะที่ตนเป็นเจ้าของคดีตามคำพิพากษาแล้ว เช่นอาจขอให้ศาลดำเนินการบังคับคดี โดยวิธียึดทรัพย์ของอีกฝ่ายหนึ่งเอาออกขายทอดตลาดเพื่อเอาเงินชำระให้แก่ตนตามคำพิพากษาการประนีประนอมยอมความในศาล เมื่อศาลพิพากษาตามยอมยอมบังคับได้ตามนั้น และไม่สามารถอุทธรณ์ฎีกาต่อไปได้ไม่ว่าจะเป็นข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายเว้นแต่จะเข้าข้อยกเว้น ๓ ประการ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๓๘

ส่วนสัญญาประนีประนอมยอมความที่ทำกันนอกศาลนั้น ถ้าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ปฏิบัติตามสัญญานั้นก็ดี ก็จะต้องนำคดีมาฟ้องร้องยังโรงศาล เพื่อขอให้ศาลบังคับเหมือนอย่าง เช่น การผิดสัญญาทั้งหลายผลของสัญญาประนีประนอมยอมความที่ทำกันในศาลและที่ทำกันนอกศาลจึงต่างกันโดยวิธีบังคับดังกล่าวมาแล้ว

การประนีประนอมยอมความ

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๘๕๐ บัญญัติว่า "อันว่าประนีประนอมยอมความนั้น คือสัญญาซึ่งผู้เป็นคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายระงับข้อพิพาทอันใดอันหนึ่งซึ่งมีอยู่ หรือจะมีขึ้นนั้นให้เสร็จไปด้วยต่างยอมผ่อนผันให้แก่กัน

ตามบทบัญญัติดังกล่าวเห็นได้ว่า สัญญาประนีประนอมยอมความนั้น มุ่งที่จะระงับข้อพิพาทที่มีอยู่ สัญญาซึ่งไม่มีข้อความอันเกี่ยวกับการระงับข้อพิพาทนั้นไม่ถือว่าเป็นสัญญาประนีประนอมยอมความ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๔๗/๒๔๘๘)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๘๓/๒๕๔๙ สิทธิอาศัยซึ่งได้มาโดยการยอมความและมีคำพิพากษาตามยอมแล้วนั้น มิใช่เป็นการได้มาโดยนิติกรรมธรรมดา แม้ไม่มีการจดทะเบียนสิทธิอาศัย ผู้ทรงสิทธิอาศัยก็ยกขึ้นต่อสู้ผู้รับโอนที่ดิน และบ้านเรือนโดยเสน่หานั้นได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๙/-๕๐/๒๕๔๐ บันทึกการเปรียบเทียบชั้นอำเภอซึ่งมีข้อความเป็นสัญญาประนีประนอม โดยนายอำเภอได้อ่านให้ทั้งสองฝ่ายฟังและลงลายมือชื่อไว้ที่นั้น นับว่าเป็นสัญญาประนีประนอมที่ใช้บังคับได้ตามกฎหมาย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๕๕/๒๕๔๓ (ประชุมใหญ่) สามีภริยาทำหนังสือขึ้นฉบับหนึ่งระบุไว้ว่าเป็นสัญญาประนีประนอม เพื่อบังคับข้อพิพาทเรื่องที่ดินสวนยางพร้อมทั้งเรือนเพื่อไม่ต้องเป็นความกันยังโรงศาล โดยตกลงโอนกรรมสิทธิ์สวนแปลงนั้นให้บุตรสองคนคนละส่วนนับแต่วันทำสัญญาแม้จะมีข้อความว่า ให้บุตรทั้งสองเข้าถือสิทธิครอบครองได้เมื่อสามีภริยาตายไปแล้วทั้งสองคนก็ถือได้ว่าหนังสือนี้เป็นสัญญาประนีประนอมยอมความตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๔๕๐ มิใช่สัญญาจะให้โดยเสน่หา และเป็นสัญญาซึ่งคู่สัญญาตกลงชำระหนี้แก่บุตรซึ่งเป็นบุคคลภายนอก บุตรจึงมีสิทธิจะเรียกชำระหนี้จากคู่สัญญาได้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๓๓๘ วรรคต้น และเมื่อบุตรได้แสดงเจตนาถือเอาประโยชน์จากสัญญานี้แล้วสิทธิของบุตรก็เกิดขึ้นแล้วตามวรรคสอง บุตรยอมฟ้องขอให้ปฏิบัติตามสัญญานั้นได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๒๑/๒๕๐๐ โจทก์ฟ้องว่าจำเลยทำร้ายร่างกายโจทก์บาดเจ็บสาหัสขอให้ลงโทษทางอาญา ในระหว่างพิจารณาปรากฏตามรายงานกระบวนการพิจารณาว่าจำเลยยอมใช้ค่าเสียหายให้แก่โจทก์เป็นเงินจำนวนหนึ่ง โจทก์ยอมรับตามที่จำเลยชำระและไม่ติดใจว่ากล่าวเอาโทษจำเลยต่อไป ศาลพิพากษาให้รอการลงโทษจำเลย เช่นนี้ ถือว่าเป็นสัญญาประนีประนอมยอมความกัน โจทก์จะมาฟ้องเรียกค่าเสียหายทางแพ่งอีกไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๑๐/๒๕๐๕ (ประชุมใหญ่) โจทก์จำเลยทำสัญญาให้กรรมการวัดสอบเขตที่ดินตามเนื้อที่ในโฉนดของโจทก์ หากปรากฏว่าจำเลยปลูกรั้วล้ำเข้าไปในเขตของโจทก์ จำเลยยอมรื้อรั้วเมื่อเริ่มรั้ววัดเพียงด้านหนึ่ง ปรากฏว่ารั้วของจำเลยล้ำเข้าไปในเขตที่ของโจทก์ ๑.๒๐ เมตร จำเลยจึงไม่ยอมให้วัดต่อไป สัญญาระหว่างโจทก์จำเลยดังกล่าวนี้ ย่อมเป็นสัญญาที่ใช้บังคับกันได้ตามกฎหมาย

หมาย เมื่อจำเลยไม่ยินยอมให้กรรมการวัดตามสัญญาที่ตกลงกัน จำเลยก็เป็นฝ่าย
ผิดสัญญา โจทก์ย่อมมาฟ้องขอให้บังคับจำเลยมิให้ชักขวางในการที่กรรมการจะทำ
การตามสัญญานั้น

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๕๒๗/๒๕๑๓ โจทก์เป็นบิดาของเด็กหญิง ส. อายุ ๑๕ ปี
ทำสัญญากับจำเลยที่ ๒ และที่ ๓ ซึ่งเป็นมารดาและลุงของจำเลยที่ ๑ ว่า โจทก์
ได้แจ้งความไว้ว่าจำเลยที่ ๑ พรากเด็กหญิง ส. ไปเสียจากโจทก์เพื่อการอนาจาร
บัดนี้ได้ตกลงกันว่า จำเลยที่ ๒ และที่ ๓ ยอมชดใช้เงินค่าสินสอดให้ ๕,๐๐๐ บาท
ถ้าไม่ปฏิบัติตาม โจทก์จะนำคดีมาฟ้อง ถ้าตกลงตามดังกล่าวโจทก์จะถอนคดี การ
ที่จำเลยที่ ๒ และที่ ๓ ตกลงจะใช้เงินให้นั้นก็เพื่อให้โจทก์ถอนคดีข้อหาพรากผู้
เขาร่วมเป็นความผิดอาญาแผ่นดิน ข้อตกลงจะใช้เงินให้จึงตกเป็นโมฆะ เพราะมี
วัตถุประสงค์ขัดต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน โจทก์จึงฟ้องบังคับจำเลยไม่ได้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๖๓๕/๒๕๑๕ บันทึกล้อยคำที่จำเลยให้ต่อนายอำเภอมีข้อ
ความว่า ที่จำเลยให้ยกที่นาแก่โจทก์ เพราะคนทั้งสามเป็นพี่น้องร่วมบิดามารดากับ
มารดาจำเลย และมีส่วนร่วมในนาแปลงนี้กับมารดาจำเลยบันทึกนี้ไม่สมบูรณ์ในฐานะ
เป็นการให้ทรัพย์สินนาพิพาทเพราะมิได้จดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามประมวล
กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๕๒๕ แต่เมื่อปรากฏว่าโจทก์จำเลยได้มีข้อพิพาท
ระหว่างกันในเรื่องนานี้อยู่แล้ว การที่จำเลยไปให้ถ้อยคำและลงชื่อไว้ตามบันทึกดัง
กล่าว จึงแสดงถึงเจตนาของโจทก์และจำเลยที่จะระงับข้อพิพาทนั้นให้เสร็จไป ถือ
ได้ว่าเป็นสัญญาประนีประนอมยอมความ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา
๕๕๐ แล้ว แม้จำเลยจะลงชื่อไว้ในบันทึกฝ่ายเดียวโจทก์ก็มีสิทธินำสัญญานี้มาฟ้องให้
จำเลยปฏิบัติตามสัญญาได้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๖๒๘/๒๕๑๖ คู่กรณีในคดีอาญาไม่ว่าจะมีความผิดอันยอม
ความกันได้หรือไม่ก็ตาม อาจตกลงประนีประนอมยอมความเรื่องค่าเสียหายในทาง
แพ่งอันพึงได้ตามสิทธิของตนได้กฎหมายห้ามเฉพาะการตกลงประนีประนอมยอมความ
เพื่อระงับ หรือลดการฟ้องคดีอาญาที่มีใช้ความผิดต่อส่วนตัวเท่านั้น

สัญญาประนีประนอมยอมความที่จำเลยทำไว้ให้แก่โจทก์เนื่องจากจำเลยบุกรุก
ขึ้นไปบนเรือนโจทก์ในเวลากลางวัน และกระทำอนาจารโจทก์ มีข้อความว่า
จำเลยยอมเสียค่าทำขวัญให้แก่โจทก์ เป็นเงินจำนวนหนึ่งภายในเวลาที่กำหนด หาก

ไม่ทำตามยอมให้ดำเนินคดีต่อไปนั้น เป็นเรื่องทำสัญญาประนีประนอมยอมความชดใช้ค่าเสียหายฐานละเมิดให้แก่โจทก์ในทางแพ่งเท่านั้น ไม่ใช่ค่าเสียหายที่เรียกร้องเพื่อระงับการฟ้องคดีอาญา จึงกฎหมายห้ามใช้แต่อย่างใด จึงสมบูรณ์ใช้บังคับได้

สัญญาประนีประนอมนั้น กฎหมายมิได้บังคับว่าคู่กรณีจะต้องลงชื่อทั้งสองฝ่าย แม้จำเลยผู้เดียวลงชื่อรับผิดชอบโจทก์ก็เป็นสัญญาประนีประนอมยอมความได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๖๐๐/๒๕๒๕ นายจ้างของคนขับรถที่รถยนต์ของโจทก์เสียหาย มีผู้ได้รับบาดเจ็บทำบันทึกยอมจะซ่อมรถยนต์ของโจทก์ให้ใช้การได้คืออยู่ในสภาพเดิม กับยอมใช้ค่ารักษาพยาบาลค่าทดแทนให้แก่ผู้บาดเจ็บ เมื่อบริษัทประกันภัยได้พิจารณาแล้ว ไม่มีรายละเอียดหรือข้อตกลงที่แน่นอนอันปราศจากการโต้แย้ง เป็นต้นว่าซ่อมที่ไหน สภาพอย่างไรที่เรียกว่าใช้การได้คืออยู่ในสภาพเดิม จำนวนเงินที่จำต้องชำระ เป็นต้น โดยเฉพาะค่ารักษาพยาบาลและค่าทดแทนของผู้บาดเจ็บเป็นข้อตกลงที่มีเงื่อนไข ต้องให้บริษัทประกันภัยพิจารณาเสียก่อน ซึ่งบริษัทประกันภัยอาจมีความเห็นว่าจะไม่ต้องรับผิดชอบก็ได้ จึงไม่เป็นสัญญาประนีประนอมยอมความ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๔๑๓/๒๕๒๕ บันทึกข้อตกลงระหว่างโจทก์กับนายปิติมีลักษณะเป็นสัญญาประนีประนอมยอมความ เมื่อนายปิติไม่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากจำเลยให้ทำหนังสือประนีประนอมยอมความ จึงถือไม่ได้ว่านายปิติทำแทนจำเลย หนังสือประนีประนอมยอมความไม่มีผลผูกพันโจทก์และจำเลย จำเลยอ้างสัญญาประนีประนอมขึ้นต่อสู้ปิดความรับผิดชอบไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๗๒/๒๕๒๗ สัญญาแบ่งเป็นทรัพย์สินมรดกเป็นสัญญาประนีประนอมยอมความตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๕๐ จำเลยผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรซึ่งเป็นผู้เยาว์เข้าทำสัญญาดังกล่าวแทนผู้เยาว์ โดยไม่ได้รับอนุญาตจากศาลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๗๔ (๔) ทั้งมีวัตถุประสงค์เป็นการขัดขวางต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ตาม มาตรา ๑๑๓ ย่อมตกเป็นโมฆะ ปัญหาข้อนี้เป็นปัญหาข้อกฎหมายอันเกี่ยวข้องกับความสงบเรียบร้อยของประชาชนในอันที่จะคุ้มครองผู้เยาว์ แม้จะมีได้กล่าวกันมาในศาลล่าง ศาลฎีกาก็ยกขึ้นวินิจฉัยได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๐๐/๒๕๓๓ โจทก์ทั้งสองและจำเลยที่ ๑ ตกลงให้จำเลยที่ ๑ เปียแซร์ไปชำระค่าเสียหายที่โจทก์ที่ ๒ ทำละเมิดต่อบุตรจำเลย และ

โจทก์จะเป็นผู้ส่งเงินแชร์แทน ข้อตกลงดังกล่าวเป็นการระงับข้อพิพาทเกี่ยวกับค่าเสียหายที่โจทก์ที่ ๒ ก่อขึ้นจึงเป็นสัญญาประนีประนอมยอมความ เมื่อมิได้มีหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อฝ่ายที่ต้องรับผิดชอบจึงไม่อาจบังคับตามข้อตกลงดังกล่าวได้ จำเลยต้องชำระเงินแชร์ที่โจทก์ทั้งสองออกแทนไป

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๐๓๘/๒๕๓๓ โจทก์และ ม. เอาที่ดินพิพาทไปขายฝากไว้กับจำเลย แล้วไม่ได้คืนตามกำหนดระยะเวลาในสัญญาที่ดินพิพาทตกเป็นของจำเลย โดยเด็ดขาดเป็นเรื่องการทำนิติกรรมขายฝากที่ดินทั่วไป มิได้ก่อให้เกิดกรณีพิพาทระหว่างโจทก์ ม. และจำเลยการที่โจทก์ไปร้องทุกข์ต่อสำนักงานกฤษฎีกาหรือให้ทางราชการไกล่เกลี่ยให้จำเลยขายที่ดินพิพาทคืนแก่โจทก์ นายอำเภอจึงทำการไกล่เกลี่ยตามคำร้องทุกข์ของโจทก์ ก็มีใช้กรณีพิพาทระหว่างโจทก์จำเลย เพราะจำเลยไม่มีเรื่องอะไรที่จะพิพาทกับโจทก์ แต่เป็นเรื่องที่โจทก์ต้องการซื้อที่ดินพิพาทจากจำเลยโดยขอให้ทางราชการช่วยไกล่เกลี่ยให้ ทั้งบันทึกค่าเปรียบเทียบของนายอำเภอก็ไม่มีข้อความระบุว่า นายอำเภอไกล่เกลี่ยเนื่องจากมีข้อพิพาทระหว่างโจทก์จำเลยและเป็นการไกล่เกลี่ยเพื่อระงับข้อพิพาทตาม ป.พ.พ. มาตรา ๘๕๐ ดังนั้นจึงไม่ใช่สัญญาประนีประนอมยอมความ แม้จำเลยจะลงลายมือชื่อในเอกสารก็ไม่มี ความผูกพันที่จะปฏิบัติตามข้อตกลงในเอกสารดังกล่าว

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๐๕๐/๒๕๓๓ ข้อความที่ศาลชั้นต้นบันทึกไว้ในรายงานกระบวนการพิจารณาคดีอาญา เรื่องความผิดอันเกี่ยวกับการใช้เช็คฯ จำเลยทั้งสองจำนำเงินมาชำระให้โจทก์ ๓๐,๐๐๐ บาท ในวันที่ ๑๕ เดือนหน้า ซึ่งโจทก์ยอมตามนี้เป็นเพียงความตกลงในการที่จำเลยทั้งสอง จะนำเงินตามเช็คมาชำระให้โจทก์ในภายหลัง มิได้มีข้อตกลงที่โจทก์ยอมผ่อนผันให้แก่จำเลยทั้งสองเพื่อระงับข้อพิพาท จึงไม่เป็นสัญญาประนีประนอมยอมความแต่ข้อตกลงดังกล่าวนั้น จำเลยทั้งสองยอมรับว่าเป็นหนี้โจทก์ตามเช็คจำนวน ๓๐,๐๐๐ บาท จึงเป็นหนังสือรับสภาพหนี้ซึ่งทำให้อายุความสะดุดหยุดลง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๕๓/๒๕๓๘ แม้สัญญาจะใช้ชื่อเรียกว่า หนังสือรับสภาพหนี้ แต่ข้อความในสัญญานั้นจำเลยยอมรับว่ามีหนี้อยู่กับโจทก์จริงและยอมตกลงผ่อนชำระหนี้แก่โจทก์เป็นงวด ๆ จึงเห็นได้ชัดว่าเป็นการที่โจทก์จำเลยทั้งสองฝ่ายระงับข้อพิพาทที่มีขึ้นตามมูลหนี้เดิมให้เสร็จไปด้วยต่างยอมผ่อนผันให้แก่กัน กรณีเป็นสัญญา

ประนีประนอมยอมควมก็ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๘๕๐ หาใช่เป็นการรับสภาพหนี้โดยกำหนดเวลา และเงื่อนไขให้จำเลยชำระหนี้ไม่เมื่อสิทธิเรียกร้องอันตั้งหลักฐานชั้นโดยสัญญาประนีประนอมยอมความจึงมีอายุความ ๑๐ ปี ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๖๘ คำพิพากษาฎีกาที่ ๘๘๘/๒๕๓๘ สำเนารายงานประจำวันเกี่ยวกับคดี มีข้อความเพียงว่าจำเลยที่ ๒ ยินยอมชดใช้ค่าซ่อมรถตามที่โจทก์เรียกร้อง คู่กรณีไม่ติดใจเอาความทางอาญากันไปตั้งนี้ เป็นเรื่องโจทก์ในฐานะผู้เสียหายไม่ติดใจดำเนินคดีอาญาแก่จำเลยที่ ๒ เพื่อให้พนักงานสอบสวนเปรียบเทียบปรับเท่านั้น ส่วนข้อความยอมรับผิดชดใช้ค่าซ่อมรถนั้น ไม่มีรายละเอียดหรือข้อตกลงที่แน่นอนเกี่ยวกับจำนวนเงินที่ต้องชำระ วิธีการชำระ อันจะทำให้ปราศจากการโต้แย้งกันอีกข้อความในสำเนารายงานดังกล่าวมิใช่เป็นการระงับข้อพิพาทในมูลละเมิดจึงมิใช่สัญญาประนีประนอมยอมความอันจะทำให้จำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นนายจ้างหลุดพ้นความรับผิดในมูลละเมิด

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๑๒๖/๒๕๓๘ ตามรายงานประมวลพิจารณาของศาลอาญามันทักไว้เพียงว่า โจทก์ได้รับเงิน ๑๐,๐๐๐ บาท จากจำเลยที่ ๑ เพื่อบรรเทาความเสียหายจนเป็นที่พอใจแล้วไม่ประสงค์จะดำเนินคดีอาญาแก่จำเลยที่ ๑ ต่อไป เป็นมันทักว่าโจทก์ไม่ติดใจดำเนินคดีแก่จำเลยที่ ๑ ต่อไป เฉพาะทางอาญาเท่านั้น มิใช่ตกลงระงับข้อพิพาททางแพ่ง ไม่ทำให้หนี้ละเมิดระงับ

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๘๕๑ อันสัญญาประนีประนอมยอมความนั้น ถ้ามิได้มีหลักฐานเป็นหนังสืออย่างหนึ่งอย่างใดลงลายมือชื่อ ฝ่ายที่ต้องรับผิดชอบหรือลายมือชื่อของตัวแทนของฝ่ายนั้น เป็นสำคัญ ท่านว่าจะฟ้องร้องให้บังคับคดีหาได้ไม่

มาตรา ๘๕๑ นี้มิใช่แบบของสัญญา แต่เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับพยานหลักฐานในการฟ้องร้องบังคับคดีตามสัญญาประนีประนอมยอมความเท่านั้น เพราะสัญญาประนีประนอมยอมความเป็นสัญญาประเภทสมบูรณ์โดยการแสดงเจตนาตกลงกัน เพื่อระงับข้อพิพาทด้วยต่างยอมผ่อนผันให้แก่กันเมื่อแสดงเจตนาตกลงกันแล้ว สัญญานั้นก็สมบูรณ์ ดังนั้นถ้าคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งปฏิบัติชำระหนี้ไปตามสัญญาประนีประนอมยอมความที่มีได้ทำหลักฐานเป็นหนังสือแล้วจะเรียกเอาคืน หรือจะฟ้องเรียกคืนฐานลากมิดควรได้หาได้ไม่

สาระสำคัญเกี่ยวกับการฟ้องร้องบังคับคดี คือ ถ้ามิได้มีหลักฐานเป็นหนังสืออย่างหนึ่งอย่างใดลงลายมือชื่อฝ่ายที่ต้องรับผิดชอบ หรือลายมือชื่อของตัวแทนของฝ่ายนั้น เป็นสำคัญ ท่านว่าจะฟ้องร้องบังคับคดีหาได้ไม่

หลักฐานเป็นหนังสือนั้นจะต้องทำให้ถูกต้องตาม ป.พ.พ. มาตรา ๙ เมื่อมีกิจการอันใดซึ่งกฎหมายบังคับให้ทำเป็นหนังสือ บุคคลผู้จะต้องทำหนังสือไม่จำเป็นต้องเขียนเอง แต่หนังสือนั้นต้องลงลายมือชื่อของบุคคลนั้น

ลายพิมพ์นิ้วมือ แงงไค ตราประทับ หรือเครื่องหมายอื่นทำนองเช่นว่านั้นที่ทำลงในเอกสารแทนการลงลายมือชื่อหากมีพยานลงลายมือชื่อรับรองไว้ด้วยสองคนแล้วให้ถือเสมือนกับลงลายมือชื่อ

ความในวรรคสองไม่ให้ใช้บังคับแก่การลงลายพิมพ์นิ้วมือ แงงไค ตราประทับ หรือเครื่องหมายอื่นทำนองเช่นว่านั้น ซึ่งทำลงในเอกสารที่ทำต่อหน้าพนักงานเจ้าหน้าที่

ในกรณีที่คู่สัญญาไม่ไปทำสัญญาประนีประนอมยอมความด้วยตนเองจะตั้งตัวแทนไปทำสัญญาลงลายมือชื่อรับผิดชอบแทนในสัญญาได้ แต่การตั้งตัวแทนในการทำสัญญาประนีประนอมยอมความนี้ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือไปแสดงด้วยตาม ป.พ.พ. มาตรา ๓๙๘ วรรคสอง ความว่ากิจการอันใดท่านบังคับไว้ว่าต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ การตั้งตัวแทนเพื่อกิจการอันนั้นก็ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือด้วย

คู่สัญญาที่จะต้องรับผิดชอบตามสัญญาประนีประนอมยอมความ มาตรา ๔๕๑ จำกัดไว้โดยเฉพาะ ผู้ลงลายมือชื่อที่ต้องรับผิดชอบ หรือลายมือชื่อของตัวแทนฝ่ายนั้น ในสัญญาประนีประนอมยอมความเท่านั้น ผู้ไม่ได้ลงลายมือชื่อในสัญญาแม้จะมีส่วนได้เสียร่วมกันกับผู้ลงลายมือชื่อสัญญานั้นก็หาผูกพันด้วยไม่

ตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาตาม ป.พ.พ. มาตรา ๔๕๑

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๘/๒๔๙๘ กระบือของจำเลยชวิดกระบือของโจทก์ซาทักใช้งานไม่ได้ โจทก์จำเลยตกลงกันว่าจำเลยยอมเอากระบือเมีย ๑ ตัว ของจำเลยให้โจทก์ยึดถือครอบครอง ถ้าจำเลยจะเอากระบือของจำเลยคืนก็ต้องหากกระบืออื่นมาเปลี่ยนไป เช่นนี้ถือได้ว่าจำเลยยอมให้กระบือเมีย ๑ ตัว ของจำเลยเป็นค่าเสียหาย เป็นการประนีประนอมยอมความเสร็จกันไปแล้ว ไม่ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ

ก็ใช้ได้ ฉะนั้น การที่จำเลยกลับไปเอากระบือมาเสียจากโจทก์โดยผลการและโดยไม่มีกระบือไปเปลี่ยนโจทก์ จึงถือว่าจำเลยละเมิดสิทธิครอบครองของโจทก์ โจทก์ย่อมฟ้องร้องเรียกกระบือเมียที่จำเลยเอาไปนั้นคืนได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๓๐/๒๕๔๖ ข้อตกลงแบ่งที่ดินมีโฉนดซึ่งเป็นเจ้าของร่วมกันและได้เข้าครอบครองแล้ว แต่มีข้อที่ยอมให้คนหนึ่งใช้ทางเดินผ่านที่ดินส่วนที่แบ่งให้เป็นของอีกคนหนึ่งได้นั้น เป็นส่วนหนึ่งของการตกลงแบ่งแยกโฉนด เมื่อได้ตกลงกันด้วยวาจาไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือ ก็จะฟ้องร้องบังคับให้ไปจดทะเบียนเป็นการจำยอมหาได้ไม่

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๑๘/๒๕๔๖ ข้อตกลงแบ่งที่ดินมีโฉนดซึ่งมีกรรมสิทธิ์รวมเป็นสัญญาประนีประนอมยอมความ ถ้าไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือ จะฟ้องให้แบ่งตามสัญญาไม่ได้ แม้จะได้เข้าครอบครองตามส่วนแบ่งแล้ว แต่ไม่ปรากฏว่าครอบครองมานานเท่าไร ก็ยังไม่มีสิทธิฟ้องเรียกเอาตามสัญญา

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๒๓/๒๕๔๘ ผู้เช่าตาส บุตรภริยาผู้เช่าตกลงกันว่าฝ่ายใดขอเช่าติดต่อกันไปฝ่ายใดจะต้องให้ค่าทดแทนอีกฝ่ายหนึ่งเป็นเงินสองแสนบาท ฉะนั้นต้องขอรับโอนการเช่าร่วมกันข้อตกลงเช่นนี้เป็นสัญญาประนีประนอม ถ้าไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือจะฟ้องให้บังคับคดีไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๑๓๘/๒๕๔๘ เจ้าของร่วมตกลงแบ่งที่ดินแล้วลงชื่อรับรองหลักเขตที่เจ้าพนักงานปัก เพื่อรังวัดแบ่งแยกเป็นการตกลงแบ่งทรัพย์สินกันเองอันมีผลบังคับให้แบ่งแยกโฉนดตามนั้นได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๓๗/๒๕๐๘ การเช่าอสังหาริมทรัพย์ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๕๓๘ บัญญัติว่า ถ้าไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อฝ่ายที่ต้องรับผิดจะฟ้องให้บังคับคดีไม่ได้นั้น มิได้หมายความว่าผู้ที่จะต้องเป็นโจทก์ฟ้องร้องอย่างเดียว แต่หมายรวมถึงการต่อสู้คดีด้วย เพราะการบังคับยอมทำได้ด้วยทั้งสองฝ่าย เมื่อไม่ปรากฏว่ามีเอกสารสัญญาเช่าต่อกันตามที่กฎหมายบังคับไว้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะอ้างการเช่าต่อกันหาได้ไม่

ผู้เช่าพร้อมที่จะทำสัญญาเช่าและลงชื่อในสัญญาในฐานะผู้เช่าแล้ว แต่ผู้ให้เช่าไม่ได้ลงชื่อในฐานะเป็นผู้ให้เช่า เอกสารดังกล่าวยังไม่ใช้หลักฐานเป็นหนังสือตามมาตรา ๕๓๘ ผู้เช่าจะยกสิทธิ์แห่งการเช่านี้อ้างยันผู้ให้เช่าไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๗๖/๒๕๐๘ การขอมความในคดีอาญา ความผิดต่อส่วน
ตัวนั้นแม้จะไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือ ก็มีผลทำให้สิทธินำคดีอาญาฟ้องระงับไป ตาม
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๓๙ (๒)

ส่วนทางแพ่งนั้น การประนีประนอมขอมความ ถ้าไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือ ก็
ไม่อาจยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ได้ และข้อที่อ้างว่าได้ชำระหนี้ตามสัญญาประนีประนอมขอม
ความครบถ้วนแล้วโดยไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือ ก็จะยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ไม่ได้ เพราะ
การนำสืบพยานบุคคลในข้อนี้มีผลเป็นการยกสัญญาประนีประนอมขอมความขึ้นต่อสู้ด้วย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๐๘/๒๕๐๙ สัญญาประนีประนอมขอมความได้มีหลักฐาน
เป็นหนังสือและจำเลยฝ่ายที่ต้องรับผิดชอบได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญแล้ว โจทก์ก็ยอม
ฟ้องบังคับคดีได้ เพราะตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มิได้มีข้อความว่า จะ
ต้องมีลายมือชื่อของคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายลงไว้ด้วยกัน จึงเป็นสัญญาอันสมบูรณ์

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๐๒/๒๕๑๐ โจทก์ฟ้องว่า โจทก์ออกเช็คให้จำเลยเพื่อ
ชำระหนี้เงินยืม ต่อมาโจทก์ไม่มีเงินพอชำระหนี้ โจทก์ก็กับจำเลยตกลงกันลดหนี้ โดย
จำเลยยอมให้โจทก์ชำระหนี้เพียงบางส่วน และจำเลยจะคืนเช็คให้โจทก์ โจทก์
ชำระหนี้ตามที่ตกลง แต่จำเลยไม่คืนเช็คให้ จึงขอบังคับให้จำเลยคืนเช็ค ดังนี้ ข้อ
ตกลงระหว่างโจทก์จำเลยเป็นการประนีประนอมหนี้ อันเป็นการระงับข้อพิพาทที่จะเรียก
ร้องเงินเต็มจำนวนตามเช็คให้เสร็จสิ้นไป ด้วยยอมผ่อนผันให้แก่กัน ซึ่งเป็นสัญญา
ประนีประนอมขอมความตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๘๕๐ เมื่อสภาพ
แห่งข้ออ้างที่อาศัยเป็นหลักแห่งข้อหาและคำขอตามฟ้อง เป็นเรื่องขอให้บังคับจำเลย
คืนเช็คให้ตามสัญญาประนีประนอมขอมความ แต่ตามฟ้องไม่ปรากฏว่ามีหลักฐานเป็น
หนังสือก็จะฟ้องให้บังคับคดีไม่ได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๘๕๐

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๓๑-๑๒๓๒/๒๕๑๐ ตกลงยอมแบ่งที่พิพาทกันแต่ไม่มีหลักฐาน
เป็นหนังสือลงลายมือชื่อคู่สัญญา ย่อมไม่มีผลที่ใช้บังคับกันได้ตามกฎหมาย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๖๐๙/๒๕๑๒ มารดาโจทก์จำเลยตาย โจทก์จำเลยได้
รับโอนมรดกที่พิพาทร่วมกัน ต่อมาได้ตกลงแบ่งแยกกันครอบครอง ถือว่าเป็นการตกลง
เพื่อระงับข้อพิพาทซึ่งจะมีขึ้นให้เสร็จไป เข้าลักษณะสัญญาประนีประนอมขอมความ
ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๘๕๐ แต่เมื่อมิได้มีหลักฐานเป็น
หนังสือลงลายมือชื่อ ฝ่ายที่ต้องรับผิดชอบตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา

๘๕๑ จะนำพยานบุคคลมาสืบหาได้ไม่ต้องห้ามตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ
แพ่ง มาตรา ๙๘

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๙๑/๒๕๑๕ การตั้งตัวแทนไปทำสัญญาประนีประนอมยอม
ความต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ

พนักงานของบริษัทซึ่งอ้างว่า ได้รับมอบหมายจากบริษัทได้ไปตกลงเรื่องค่า
เสียหายกับผู้ต้องเสียหายจากการกระทำละเมิดของลูกจ้างของบริษัท โดยไม่มีหลักฐาน
การมอบหมายเป็นหนังสือ ไม่ถือว่าเป็นการกระทำแทนบริษัท และเมื่อบริษัทให้
สัตยาบันแก่การกระทำของพนักงานบริษัทผู้นั้น ข้อตกลงในเรื่องค่าเสียหายที่ได้ทำ
กันไว้ จึงไม่มีผลผูกพันกับผู้ต้องเสียหายและบริษัท

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๙๘๒/๒๕๒๕ โจทก์จำเลยตกลงกันว่า จำเลยยอมชำระ
เงินตามเช็คพร้อมด้วยดอกเบี้ยให้แก่โจทก์โดยวิธีผ่อนชำระและโจทก์ยอมถอนคำร้อง
ทุกข์ในคดีเรื่องนั้น ข้อตกลงเช่นนี้เข้าลักษณะเป็นสัญญาประนีประนอมยอมความ ซึ่ง
จะต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อฝ่ายที่ต้องรับผิดชอบจึงจะฟ้องร้องให้บังคับคดีได้
หาใช่เป็นสัญญาอย่างหนึ่งซึ่งไม่ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ ฉะนั้น เมื่อโจทก์จำเลย
มิได้ทำหลักฐานเป็นหนังสือกันไว้ และเอกสารหลักฐานการถอนคำร้องทุกข์ก็มีแต่
โจทก์ลงชื่อฝ่ายเดียว โจทก์จึงฟ้องจำเลยตามข้อตกลงดังกล่าวไม่ได้

ห้ามมิให้คู่ความที่ถูกฟ้องตามข้อพิพาทเดิม ยกเอาการทำสัญญาประนีประนอม
ยอมความที่ได้ทำหลักฐานตามมาตรา ๘๕๑ ขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาล

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๒๗/๒๕๑๒ โจทก์ฟ้องอ้างถึงสัญญาประนีประนอมระหว่าง
มารดาโจทก์กับจำเลยมีหลักฐานเป็นหนังสือที่อำเภอ มิได้รับว่าไม่มีหลักฐานเป็น
หนังสือ ฉะนั้น จึงไม่ห้ามมิให้ศาลรับฟ้องไว้พิจารณา โจทก์ขออ้างหนังสือดังกล่าวมา
ประกอบการพิจารณาในภายหลังได้ เมื่ออำเภอแจ้งมายังศาลว่าสัญญาประนีประนอม
ค้นหาไม่พบเนื่องจากเป็นเวลานาน และมีการย้ายที่ว่าการอำเภอไม่สามารถนำส่ง
ได้ ย่อมถือได้ว่าเอกสารที่โจทก์อ้างสูญหาย เมื่อโจทก์อ้างพยานบุคคลและศาลยอม
ให้โจทก์นำพยานบุคคลเข้าสืบแทน ก็ถือได้ว่าศาลชั้นต้นได้รับอนุญาตโดยปริยาย ชอบ
ด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา ๙๓ (๒) ศาลรับฟังพยานบุคคลของ
โจทก์ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๓๖๘/๒๕๑๕ สัญญาต่างตอบแทนซึ่งเป็นสัญญาประนีประนอม

ยอมความนั้น จะต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อฝ่ายที่ต้องรับผิดชอบ จึงจะฟ้องร้องให้บังคับคดีตามสัญญานั้นได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๖๒๘/๒๕๑๖ สัญญาประนีประนอมยอมความนั้น กฎหมายมิได้บังคับว่าคู่กรณีจะต้องลงชื่อทั้งสองฝ่าย แม้จำเลยผู้เดียวลงชื่อรับผิดชอบต่อโจทก์ก็เป็นสัญญาประนีประนอมยอมความได้

หมายเหตุ เมื่อเป็นสัญญาประนีประนอมยอมความแล้ว ต้องดูต่อไปว่าฝ่ายที่จะต้องรับผิดชอบได้ลงชื่อไว้หรือไม่ หากลงชื่อไว้ก็ย่อมบังคับฝ่ายที่ต้องรับผิดชอบได้ -ผู้รวบรวม

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๒๙๓/๒๕๑๙ โจทก์ฟ้องว่าโจทก์กับเจ้าของรวมคนหนึ่งได้แบ่งแยกกันครอบครองที่ดินกรรมสิทธิ์รวมเป็นส่วนสี่อยู่ก่อนจำเลยรับซื้อฝากที่ดินจากเจ้าของรวมคนนั้น เมื่อโจทก์กับเจ้าของรวมได้รังวัดเพื่อแบ่งแยกโฉนดไปตามส่วนที่ครอบครอง จำเลยก็รู้เห็นยินยอมด้วย ต่อมาจำเลยได้กรรมสิทธิ์ในที่ดินส่วนที่รับซื้อฝาก ขอให้บังคับให้จำเลยแบ่งแยกโฉนดตามที่เจ้าพนักงานรังวัดแบ่งแยกไว้ ดังนี้ เป็นเรื่องที่โจทก์ฟ้องขอให้จำเลยปฏิบัติตามข้อผูกพันที่จำเลยได้รู้และมีอยู่ก่อนจำเลยรับซื้อฝากที่ดินหาใช่เรื่องขอให้บังคับตามสัญญาหรือตามเรื่องประนีประนอมยอมความไม่ กรณีเช่นนี้ แม้มิได้มีหนังสือระหว่างโจทก์จำเลย โจทก์ก็มีอำนาจฟ้องได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๕๒๖/๒๕๒๐ ลูกจ้างจำเลยที่ ๒ ละเมิดทำให้โจทก์เสียหาย จำเลยที่ ๓ ซึ่งเป็นผู้ดูแลยานพาหนะของจำเลยที่ ๒ ทำสัญญาประนีประนอมกับโจทก์ยอมใช้ค่าเสียหาย สัญญานี้ไม่ผูกพันจำเลยที่ ๒ เพราะจำเลยที่ ๓ ไม่ได้รับมอบอำนาจเป็นหนังสือให้เป็นตัวแทนทำตามสัญญา มาตรา ๘๕๑

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๙๕/๒๕๒๑ ศาลจดรายงานกระบวนการพิจารณาว่าคู่ความตกลงกันแล้วทำสัญญาประนีประนอมยอมความ แต่โจทก์ไม่ลงลายมือชื่อ ศาลจดรายงานกระบวนการพิจารณาไว้ว่า โจทก์ไม่ยอมลงชื่อในสัญญาประนีประนอมยอมความ โดยมีได้แจ้งเหตุใด ๆ จึงบันทึกไว้ต่อหน้าโจทก์จำเลย สัญญาประนีประนอมยอมความนี้ไม่ชอบด้วยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๘๕๑ คำพิพากษาที่บังคับคดีตามยอมนั้นไม่เป็นคำพิพากษาที่ชอบ คู่ความอุทธรณ์ฎีกาได้ ศาลพิพากษาให้เพิกถอนสัญญาประนีประนอมยอมความและยกคำพิพากษาตามยอมให้พิจารณาพิพากษาใหม่

หมายเหตุ สัญญาประนีประนอมยอมความในศาลนั้น คู่ความจะต้องลงลายมือชื่อ
ได้ด้วย - ผู้รวบรวม

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๗๓๘/๒๕๒๓ โจทก์ทั้งสองไปขอแบ่งที่ดินแปลงพิพาทใน
ฐานะเป็นทายาทผู้รับมรดกของบิดา มารดาโจทก์ทั้งสองจากจำเลยผู้ครอบครองที่ดิน
พิพาทไว้ โดยทายาทได้มีข้อตกลงกันขึ้นใหม่ว่าโจทก์ยินยอมรับเงิน ๘,๐๐๐ บาท
กับกระบือ ๑ ตัว จากจำเลยแทนการแบ่งที่ดินมรดก ส.ค.๑ แต่จำเลยไม่มีเงินพอ
จึงได้ทำเป็นหนังสือสัญญากู้เงินจำนวนดังกล่าวให้ ต่อมาจำเลยไม่ปฏิบัติตามข้อตกลง
ดังนี้ ถือว่าโจทก์สละสิทธิเกี่ยวกับที่ดินแล้ว จะกลับมาฟ้องเรียกร้องขอแบ่งที่พิพาท
หาได้ไม่

(มีหมายเหตุท้ายฎีกา)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๙๓๐/๒๕๒๓ บันทึกรายงานประจำวันเกี่ยวกับคดีซึ่งมีข้อ
ความเป็นการตกลงระงับข้อพิพาทระหว่างโจทก์จำเลย ในเรื่องการสร้างรั้วรูกกล้า
และได้ลงลายมือชื่อโจทก์ไว้เป็นหลักฐานด้วย ถือได้ว่าเป็นสัญญาประนีประนอมยอม
ความตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๘๕๐, ๘๕๑

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕๑๓/๒๕๒๕ บันทึกข้อตกลงระหว่างโจทก์กับนายปิติมี
ลักษณะเป็นสัญญาประนีประนอมยอมความ เมื่อนายปิติไม่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือ
จากจำเลยให้ทำหนังสือประนีประนอมยอมความ จึงถือไม่ได้ว่านายปิติทำแทนจำเลย
หนังสือประนีประนอมยอมความไม่มีผลผูกพันโจทก์และจำเลย จำเลยอ้างสัญญาประนี
ประนอมขึ้นต่อสู้ปิดความรับผิดชอบไม่ได้

(มีหมายเหตุท้ายฎีกา)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๙๗/๒๕๒๕ จำเลยที่ ๑ เป็นฝ่ายท่าละเมิดต่อโจทก์คิด
เป็นค่าเสียหายทั้งสิ้นเป็นเงิน ๑๓๐,๐๐๐ บาท จำเลยที่ ๒ รับผิดชอบภัยคำจุน
จากจำเลยที่ ๑ เป็นเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท โจทก์ฟ้องจำเลยทั้งสองเรียกค่าสินไหม
ทดแทนทั้งหมดแล้วโจทก์ทำสัญญาประนีประนอมยอมความกับจำเลยที่ ๒ ขอรับค่า
สินไหมทดแทนจากจำเลยที่ ๒ เพียง ๗๗,๕๐๐ บาท

โจทก์มีสิทธิฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนจากจำเลยคนหนึ่งคนใด หรือทั้งสองคน
ก็ได้ แต่จะเรียกค่าสินไหมทดแทนจากจำเลยที่ ๒ เกินไปกว่าวงเงินประกันภัย
๑๐๐,๐๐๐ บาทไม่ได้ การที่โจทก์ทำสัญญาประนีประนอมยอมความดังกล่าว มีผล

เพียงให้จำเลยที่ ๑ หลุดพ้นความรับผิดในเงินจำนวน ๗๗,๕๐๐ บาทเท่านั้น ค่าสินไหมทดแทนอีก ๕๒,๕๐๐ บาท จำเลยที่ ๑ ยังคงต้องรับผิด เป็นสิทธิของโจทก์ที่จะทำสัญญาประนีประนอมยอมความกับจำเลยที่ ๒ เพราะโจทก์มีสิทธิเลือกฟ้องดังกล่าว ย่อมมีสิทธิเลือกเลิกคดีได้ สัญญาประนีประนอมยอมความระหว่างโจทก์กับจำเลยที่ ๒ เป็นเรื่องระหว่างโจทก์กับจำเลยที่ ๒ ไม่ทำให้จำเลยที่ ๑ หลุดพ้นความรับผิด

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๕๕๕/๒๕๒๗ สัญญาประนีประนอมยอมความระหว่างโจทก์และจำเลยที่ ๒ มีเจตนามุ่งหมายที่จะระงับข้อพิพาทที่จำเลยที่ ๒ มีหน้าที่จะต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายร่วมกับจำเลยที่ ๑ ในฐานะที่เป็นนายจ้างของจำเลยที่ ๑ ซึ่งได้กระทำละเมิดต่อโจทก์ในทางการที่จ้าง จึงมีผลให้สิทธิเรียกร้องของโจทก์ที่มีต่อจำเลยที่ ๒ ในมูลละเมิดระงับสิ้นไป โดยโจทก์ได้สิทธิเรียกร้องใหม่ ตามสัญญาประนีประนอมยอมความ เมื่อสัญญาประนีประนอมยอมความนั้นจำเลยที่ ๒ มิได้ร่วมลงชื่อด้วย จำเลยในฐานะผู้รับประกันภัยจึงยังต้องรับผิดตามกรมธรรม์ประกันภัยต่อโจทก์จนกว่าโจทก์จะได้รับการชดใช้ค่าเสียหายจากจำเลยที่ ๒ ผู้เอาประกันภัยครบถ้วนตามสัญญาประนีประนอมยอมความ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๒๘๙/๒๕๓๑ จำเลยที่ ๒ ตกงทำสัญญาประนีประนอมยอมความกับฝ่ายโจทก์ว่าจะจ่ายค่าทำขวัญให้ในกรณีเรือนต์ทางยาวรับจ้างของจำเลยที่ ๒ ที่ ๓ ที่ ๔ จมลง ทำให้मारदा พี่สาว และบุตรโจทก์ ซึ่งโดยสารเรือมาด้วยจมน้ำตาย แต่ปรากฏว่าจำเลยที่ ๒ ซึ่งเป็นฝ่ายที่ต้องรับผิดไม่ได้ลงลายมือชื่อในเอกสารดังกล่าว ดังนั้น จำเลยจะอ้างเอาสัญญาประนีประนอมยอมความขึ้นเป็นข้อต่อสู้หาได้ไม่ โจทก์จึงมีอำนาจฟ้องจำเลยที่ ๒ ที่ ๓ ที่ ๔ ให้รับผิดในมูลละเมิด ซึ่งจำเลยที่ ๑ ลูกจ้างได้ขับเรือนต์ทางยาวไปในทางการที่จ้างได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๐๐/๒๕๓๓ โจทก์ทั้งสองและจำเลยที่ ๑ ตกงให้จำเลยที่ ๒ เปียแชร้ไปชำระค่าเสียหายที่โจทก์ที่ ๒ ทำละเมิดต่อบุตรจำเลย และโจทก์เป็นผู้ส่งเงินแชร้แทนข้อตกลงดังกล่าว เป็นการระงับข้อพิพาทเกี่ยวกับค่าเสียหายที่โจทก์ที่ ๒ ก่อขึ้น จึงเป็นสัญญาประนีประนอมยอมความ เมื่อมิได้มีหลักฐานเป็นหนังสือ ลงลายมือชื่อฝ่ายที่ต้องรับผิด จึงไม่อาจบังคับตามข้อตกลงดังกล่าวได้ จำเลยต้องชำระเงินแชร้ที่โจทก์ทั้งสองออกแทนไป

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๒๘๘/๒๕๓๘ จำเลยอ้างว่ามีสัญญาประนีประนอมยอมความ เมื่อไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือจึงรับฟังตามข้อต่อสู้ไม่ได้ เพราะ ป.พ.พ. มาตรา ๘๕๑ หมายความว่า รวมถึงการต่อสู้คดีด้วย ไม่ว่าจะมีการปฏิบัติตามสัญญาประนีประนอมยอมความดังกล่าวแล้วหรือไม่ก็ตาม

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๑๘๗/๒๕๑๘ สัญญาประนีประนอมยอมความระหว่าง จำเลยที่ ๒ ลูกจ้างจำเลยที่ ๑ กับ ต. คนขับรถของโจทก์มีใจความว่า จำเลยที่ ๒ ยินยอมชดเชยค่าเสียหายทั้งหมดให้ผู้เสียหายจำเลยที่ ๒ กับ ต. ลงชื่อไว้ในฐานะ คู่กรณี โจทก์ซึ่งเป็นผู้เสียหายที่แท้จริงไม่ได้ลงชื่อและมิได้มอบหมายให้ ต. เป็นตัวแทนโดยมีหลักฐานเป็นหนังสือ เพื่อทำให้สัญญาประนีประนอมยอมความกับจำเลยที่ ๒ จึงไม่มีผลผูกพันโจทก์ โจทก์ฟ้องจำเลยที่ ๑ ได้

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๘๕๒ ผลของสัญญาประนีประนอมยอมความนั้นยอมทำให้ การเรียกร้องซึ่งแต่ละฝ่ายได้ยอมสละนั้นระงับสิ้นไป และทำให้แต่ละฝ่ายได้สิทธิตามที่ได้แสดงในสัญญานั้นว่าเป็นของตน

ผลแห่งสัญญาประนีประนอมยอมความตามมาตรา ๘๕๒ เมื่อคู่พิพาทได้ทำสัญญาประนีประนอมยอมความกันแล้ว มีผลดังต่อไปนี้ คือ

๑. สิทธิเดิมที่ให้โอกาสแก่คู่พิพาทเรียกร้องจากกันและกันเป็นอันระงับสิ้นไป เพราะถือว่าแต่ละฝ่ายยอมสละแล้ว
๒. คู่สัญญาได้สิทธิใหม่ตามที่ได้แสดงไว้ในสัญญาว่าเป็นของตน คู่สัญญาจะฟ้องร้องตามสิทธิเดิมไม่ได้

สัญญาประนีประนอมยอมความ เป็นเอกเทศสัญญาชนิดหนึ่งผลของสัญญานี้ยอมทำให้การเรียกร้องของแต่ละฝ่ายที่ต่างถือว่าคนมีอยู่นั้นระงับสิ้นไป เพราะต่างฝ่ายต่างได้ยอมสละให้แก่กันแล้ว และคู่สัญญาทั้ง ๒ ฝ่ายต่างก็ได้สิทธิใหม่ตามที่ได้แสดงไว้ในสัญญาว่าเป็นของตน แต่ถ้าสิทธิใหม่นั้นมิได้เกิดขึ้นก็ดี หรือเป็นสิทธิเนื่องมาจากมูลหนี้อันมิชอบด้วยกฎหมายก็ดี ซึ่งเป็นเหตุให้สัญญานั้นใช้บังคับไม่ได้ ดังนี้ การเรียกร้องของแต่ละฝ่ายก็หาระงับไปไม่ เช่น เชื้อหว ขาว เป็นหุ้นส่วนกัน ต่างมีข้อพิพาทกันว่าเงินจำนวนหนึ่งควรจะตกเป็นของใครกันแน่ เชื้อหว ขาว จึงตกลงกันว่าให้เงินจำนวนนั้นตกเป็นของเชื้อหว และให้ขาวได้รับส่วนกำไรจากการขายขาม้า การตกลงกันเช่นนี้ย่อมไม่สมบูรณ์ เพราะเกิดแต่มูลอันมิชอบด้วยกฎหมาย การเรียกร้อง

ของชาวในจำนวนเงินที่พิพาทกันนั้นหาระงับไปไม่

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๙๐/๒๕๔๘ ผู้ให้เช่าฟ้องขับไล่ผู้เช่า ผู้เช่าทำขอมออก จากที่เช่าแล้วจะกลับมาฟ้องเรียกค่าเสียหายจากผู้ให้เช่าในฐานะผิดสัญญา ให้ตนออก จากทรัพย์สินที่เช่าก่อนกำหนดในสัญญาไม่ได้ เพราะเป็นการขอมให้ออกไปเอง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๖๘๓/๒๕๔๘ โจทก์ฟ้องให้ไล่จำนอง จำเลยทำขอมความ ใช้เงินตามจำนวนที่ฟ้อง ศาลพิพากษาตามขอมแล้ว โจทก์อาจบังคับคดีจากทรัพย์สิน นอกสัญญาจำนองก็ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๓๐/๒๕๔๔ โจทก์จำเลยพิพาทกันเรื่องกรรมสิทธิ์ที่ดิน แล้วได้ทำหนังสือตกลงประนีประนอมกันต่อกรมการอำเภอว่าจำเลยขอมให้เงินโจทก์ ๑,๐๐๐ บาท และโจทก์ขอมให้ที่ดินพิพาทแก่จำเลยเป็นกรรมสิทธิ์ ดังนี้ เมื่อต่อมา จำเลยไม่ขอมให้เงินค่าที่ดินแก่โจทก์ ๆ จะฟ้องให้ขับไล่จำเลยออกจากที่พิพาทไม่ได้ โจทก์มีสิทธิฟ้องให้ศาลบังคับจำเลยปฏิบัติตามสัญญาประนีประนอมขอมความเท่านั้น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๙๑๒/๒๕๐๐ ทายาททำสัญญาแบ่งมรดก แต่ไม่ระบุทรัพย์สินบาง ราย ทายาทมาฟ้องขอแบ่งมรดกทรัพย์สินที่ไม่ปรากฏในสัญญาอีกได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๑๕/๒๕๐๑ โจทก์จำเลยพิพาทกันว่า ใครเป็นเจ้าของที่ บ้านที่นาและสวน โจทก์จำเลยทำหนังสือสัญญากันว่า จำเลยขอมให้ค่าเสียหายคู่โจทก์ เป็นรายเดือน และให้ข้าวโจทก์เป็นรายปี โจทก์ยกทรัพย์สินที่มีอยู่ให้หลานโจทก์ซึ่งเป็น บุตรจำเลย ดังนี้ เป็นสัญญาประนีประนอมขอมความ โจทก์ฟ้องจำเลยในข้อพิพาท เดิมไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๙๑๙-๙๓๐/๒๕๐๑ โจทก์ฟ้อง ย. พ. ว่า ย. จะขายที่ดิน ให้โจทก์แล้วเอาไปขายฝาก พ. ในคดีนั้นได้ขอมความกับ ย. ขอมไล่ที่ดินใน ๒ เดือน แล้วโอนขายให้โจทก์ แต่ ย. ไม่ไล่ ศาลสั่งในคดีนั้นว่า ตามขอมความไม่ได้ บังคับให้ ย. ไล่ เป็นสิทธิของ ย. ที่จะไล่เท่านั้น โจทก์จึงมาฟ้องคดีใหม่ให้เพิกถอน การขายฝากให้ ย. โอนขายที่ดินหรือใช้เงินค่าเสียหายแก่โจทก์ ดังนี้ เป็นฟ้องซ้ำ ค่าสั่งศาลในคดีเดิมไม่ใช่ให้สิทธิโจทก์หรือฟื้นเรื่องเดิมขึ้นฟ้องใหม่ สิทธิของโจทก์ตาม สัญญาเดิมก็ระงับไปแล้วตามที่ขอมความ โจทก์จะมาเรียกค่าที่ดินอีกไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๑๑๑/๒๕๐๑ โจทก์จำเลยเถียงสิทธิที่ดินกันในพื้นที่อำเภอ จึงตกลงกันโดยมีเงื่อนไขให้ถือเอาคำก้ำนันเป็นข้อเท็จจริงชี้ขาด ไม่ได้เถียงกันต่อไป

กำหนดมาให้การว่าที่ดินเป็นของโจทก์แล้วจำเลยกลับไม่ยอม ดังนี้ กรณีต้องด้วย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๘๕๐, ๘๕๒ คู่กรณีจะอ้างว่ากำหนดให้การ ไม่ตรงความจริงไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๑๐๑/๒๕๐๕ (ประชุมใหญ่) บุตรเอาที่ดินมือเปล่าไปแจ้ง สิทธิครอบครอง บิดาไปร้องขอต่ออำเภอ จึงตกลงทำสัญญาที่อำเภอกันว่า บิดายก ที่ดินให้บุตรแต่บุตรต้องให้ข้าวเปลือกเป็นรายปี และค่าทำศพบิดา ดังนี้ ถือว่าเป็น สัญญาประนีประนอมยอมความซึ่งมีผลตามมาตรา ๘๕๒ มิใช่เป็นการให้โดยเสนหา ตามมาตรา ๕๖๐ อีกทั้งเป็นการให้ที่มีภาระติดพันตามมาตรา ๕๓๕ บิดาจะถอนคืน การให้เพราะเหตุแรงคุณไม่ได้

(มีหมายเหตุท้ายฎีกา)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๙๖๐/๒๕๐๖ ผลของสัญญาประนีประนอมยอมความยอมทำ ให้การเรียกร้องที่โจทก์ได้ยอมสละเสียแล้วนั้นระงับสิ้นไป ตามประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ มาตรา ๘๕๒ สิทธิดำเนินคดีต่อไปย่อมระงับหมดสิ้นลง แม้จำเลยไม่ฟ้อง แยังให้ถอนฟ้อง ศาลก็พิพากษายกฟ้องได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๐๑/๒๕๐๗ ลูกจ้างทำสัญญาประนีประนอมยอมความ โดย ผู้เสียหายยอมรับค่าเสียหายในมูลละเมิดที่เกิดขึ้นแล้ว ผลแห่งสัญญาประนีประนอม ยอมความนี้ ย่อมทำให้สิทธิของผู้เสียหายที่จะเรียกร้องให้ลูกจ้างชดเชยค่าสินไหมทด แทนอย่างไร ๆ ในมูลละเมิดที่ลูกจ้างกระทำขึ้นเป็นอันระงับสิ้นไปตามประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๘๕๒ และความรับผิดชอบของนายจ้างตามมาตรา ๔๖๕ ก็ย่อมระงับสิ้นไปด้วย เพราะไม่มีมูลหนี้ในมูลละเมิดระหว่างผู้เสียหายกับลูกจ้างใน อันที่นายจ้างจะต้องร่วมรับผิดชอบต่อไปอีก

ผู้เสียหายคงมีสิทธิเรียกร้องให้ลูกจ้างชำระหนี้แก่ตนตามสัญญาประนีประนอม ยอมความเท่านั้น แต่หาสิทธิฟ้องให้รับผิดชอบในมูลละเมิดที่เกิดขึ้นอีกไม่

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๗๗-๑๐๗๘/๒๕๑๒ บันทึกข้อตกลงระหว่างโจทก์จำเลย ซึ่งมีข้อความว่า หากพยานคนกลางชี้ขาดว่าที่พิพาทเป็นของผู้ใดแล้ว ก็ให้ผู้นั้นได้ กรรมสิทธิ์ในที่พิพาท ดังนี้ เป็นข้อตกลงกันเพื่อระงับข้อพิพาทระหว่างโจทก์จำเลย เข้าลักษณะ เป็นสัญญาประนีประนอมยอมความ

เมื่อพยานคนกลางชี้ขาดว่าที่พิพาทเป็นของจำเลย โดยผลของสัญญาประนี

ประนอมยอมความดังกล่าว ย่อมทำให้จำเลยได้สิทธิเป็นเจ้าของที่พิพาท โจทก์จึงจะฟ้องขอให้พิพาทษาให้ที่พิพาทนั้น เป็นของโจทก์ไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๗๙/๒๕๑๔ โจทก์จำเลยทำสัญญาประนีประนอมยอมความกันว่า ให้โจทก์มีสิทธิเก็บกินในที่ดินของจำเลย ย่อมเป็นการทำนิติกรรมที่ก่อให้เกิดบุคคลสิทธิแก่โจทก์ ในอันที่จะเรียกร้องให้จำเลยไปจดทะเบียนสิทธิเก็บกินให้เป็นทรัพย์สินอันบริบูรณ์ตามกฎหมายได้ ตราบเท่าที่จำเลยยังมิได้โอนที่ดินให้แก่บุคคลอื่น และสิทธิเรียกร้องอันตั้งหลักฐานขึ้นโดยประนีประนอมยอมความเช่นนี้ มีกำหนดอายุความ ๑๐ ปี

การที่จำเลยยอมให้โจทก์เข้าใช้สิทธิเก็บกินในที่ดิน ตั้งแต่วันทำสัญญาประนีประนอมยอมความตลอดมา ถือว่าจำเลยซึ่งเป็นลูกหนี้ตามสิทธิเรียกร้องได้ทำการอันปราศจากเคลือบคลุมสงสัยตระหนักเป็นปริยายว่ายอมรับสภาพตามสิทธิเรียกร้องของโจทก์ อายุความฟ้องร้องของโจทก์จึงสะดุดหยุดลง และเมื่อเหตุที่ทำให้อายุความสะดุดหยุดลงนั้นยังไม่สิ้นสุด อายุความก็ยังไม่เริ่มนับ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๓๓/๒๕๑๕ โจทก์ทำสัญญาเช่าที่ดินราชพัสดุจากกระทรวงการคลัง แต่เข้าครอบครองที่ดินไม่ได้ เพราะจำเลยถือสิทธิครอบครองก่อน โจทก์จึงแจ้งความต่อพนักงานสอบสวน แล้วโจทก์จำเลยตกลงกันตามบันทึกรายงานเบ็ดเสร็จประจำวันของพนักงานสอบสวนว่าจำเลยขอมรื้อบ้านเรือนออกไปภายใน ๑๕ วัน และโจทก์จำเลยลงชื่อไว้ในบันทึกข้อตกลงนั้น ถือได้ว่าบันทึกดังกล่าว เป็นสัญญาประนีประนอมยอมความ โจทก์จึงมีอำนาจฟ้องจำเลยให้ปฏิบัติตามสัญญาประนีประนอมยอมความนั้นได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๖๙๘/๒๕๑๕ จำเลยเป็นผู้จัดการธนาคารสาขาของธนาคารโจทก์ ได้ให้เครดิตแก่ลูกค้าไปจนเป็นเหตุให้โจทก์ได้รับความเสียหายโจทก์ได้สั่งย้ายจำเลยเข้าประจำสำนักงานใหญ่ จำเลยได้ทำสัญญาประนีประนอมยอมความกับโจทก์ ยอมรับผิดชัดใช้ความเสียหายดังกล่าว โดยกล่าวไว้ในสัญญาด้วยว่า โจทก์ตกลงจะให้จำเลยกลับไปเป็นผู้จัดการธนาคารสาขานั้นต่อไป เพื่อให้จำเลยมีโอกาสดวงหนี้จากลูกหนี้มาให้โจทก์ ข้อตกลงเช่นนี้เป็นเรื่องที่โจทก์ช่วยเหลือจำเลยหาใช่เป็นเงื่อนไขบังคับก่อนไม่

โจทก์มีคำสั่งแต่งตั้งให้จำเลยกลับไปเป็นผู้จัดการธนาคารสาขาแล้วแต่จำเลย

ป่วยเป็นอัมพาต ไปทำหน้าที่ไม่ได้ แม้โจทก์จะมีได้ดำเนินการทวงถามหรือฟ้องร้อง เรียกหนี้สินจากลูกหนี้ และทำให้โอกาสที่จะเอาชำระหนี้จากลูกหนี้หมดไป แต่เมื่อ จำเลยได้ทำสัญญาประนีประนอมยอมความรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายให้แก่โจทก์อยู่แล้ว จำเลยก็ยังคงรับผิดชอบตามสัญญาอยู่นั่นเอง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๕๖/๒๕๑๖ จำเลยเคยฟ้อง ค. เจ้าของเดิมของที่พิพาทว่า ในที่พิพาทมีทางจำเป็น ค. ยอมให้จำเลยใช้มากกว่าสิบปี ตกเป็นภาระจำยอม ค. ต่อสู้ว่าทางในที่พิพาทไม่ใช่ทางภาระจำยอมหรือทางจำเป็น คดียังไม่มีการสืบพยาน จำเลยได้ทำสัญญาประนีประนอมยอมความกับ ค. มีข้อความว่า ค. ยอมให้จำเลย เข้าทางพิพาทตามสภาพเดิม จำเลยตกลงเช่า ดังนี้ ข้อพิพาทซึ่งมีอยู่ก่อนทำสัญญา ประนีประนอมยอมความนั้นย่อมระงับสิ้นไป ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๘๕๒ ครั้นต่อมา ค. ชายที่พิพาทให้โจทก์ โจทก์บอกเลิกการเช่า แล้วฟ้อง ขอให้ห้ามจำเลยเกี่ยวข้องกับที่พิพาท จำเลยจะฟ้องแย้งว่ามีทางภาระจำยอมในที่ พิพาทอีกหาได้ไม่

สิทธิในภาระจำยอมอาจสิ้นสุดลงได้ด้วยเหตุหลายประการ ไม่เฉพาะที่บัญญัติ ไว้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๙๗, ๑๓๙๘ เท่านั้น ภาระจำ ยอมอาจสิ้นสุดลงโดยนิติกรรมระหว่างเจ้าของสามายทรัพย์ และภารทรัพย์ตกลงกัน ให้ภาระจำยอมที่มีอยู่ระงับสิ้นไปก็ได้ โดยทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงาน เจ้าหน้าที่ตั้งที่บัญญัติไว้ใน มาตรา ๑๒๙๙, ๑๓๐๑ เมื่อจำเลยทำสัญญาประนีประนอม ยอมความระงับข้อพิพาทเรื่องภาระจำยอมกับ ค. เจ้าของที่พิพาทเดิมจนศาลมีคำ พิพากษาไปแล้ว จำเลยและ ค. ย่อมจะต้องผูกพันตามคำพิพากษาในคดีนั้น เมื่อ จำเลยไม่มีสิทธิอ้างทางภาระจำยอมมาอื่น ค. จำเลยย่อมจะอ้างทางภาระจำยอมมา ยันโจทก์ผู้รับโอนที่พิพาทจาก ค. ไม่ได้ด้วย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๐๗/๒๕๑๗ โจทก์ฟ้อง ฅ. ให้ชำระหนี้เงินกู้แล้วให้ทำ สัญญาประนีประนอมยอมความกัน ศาลพิพากษาตามยอมแล้ว โจทก์บังคับคดีได้เงิน ไม่พอชำระหนี้ โจทก์มีสิทธิฟ้องให้จำเลยซึ่งเป็นผู้ค้ำประกันหนี้เงินกู้นี้ชำระหนี้ ส่วนที่ยังไม่ได้รับชำระได้ การที่โจทก์กับ ฅ. ทำสัญญาประนีประนอมยอมความกัน และศาลพิพากษาตามยอมนั้น เป็นเรื่องโจทก์ฟ้องตามสัญญาที่ไม่ทำให้หนี้ตามสัญญาถูกระงับ และไม่ใช่เป็นการผ่อนเวลาให้ลูกหนี้ อันจะทำให้จำเลยซึ่งผู้ค้ำประกันหลุดพ้น

จากความรับผิด

(มีหมายเหตุท้ายฎีกา)

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๑๕๖/๒๕๑๙ โจทก์ผู้เช่าตึกแถวของโจทก์ร่วมเข้าครอบครองห้องที่เช่าไม่ได้เพราะจำเลยอยู่ในห้องนั้นก่อนแล้ว โจทก์กับจำเลยทำยอมในศาลให้จำเลยอยู่ต่อไปตามที่กำหนดเวลาไว้ก่อนถึงเวลานั้นโจทก์มาฟ้องขับไล่จำเลยและเรียกเจ้าของห้องมาเป็นโจทก์ร่วม ดังนี้ จำเลยอยู่ในห้องเช่าตามสัญญาประนีประนอมยอมความ ไม่เป็นการขัดต่อสิทธิของโจทก์ และได้โต้แย้งสิทธิของโจทก์ร่วม ไม่มีกรณีที่จะเรียกโจทก์ร่วมเข้ามาในคดี โจทก์ร่วมขับไล่จำเลยไม่ได้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๐๐๙/๒๕๒๐ จำเลยทำสัญญาจะขายที่ดินให้โจทก์แล้วไม่ยอมโอนขายให้ โจทก์ไปร้องเรียนต่อนายอำเภอและตกลงกันได้ นายอำเภอจึงทำบันทึกข้อตกลงไว้ ต่อมาโจทก์จำเลยขอยกเลิกข้อตกลงโดยขอรับสัญญาจะซื้อจะขายไปดำเนินการทางศาลต่อไป แสดงว่าโจทก์จำเลยตกลงยกเลิกสัญญาประนีประนอมยอมความนั้นแล้ว สิทธิของโจทก์ตามสัญญาจะซื้อขายที่ดินจึงไม่ระงับ โจทก์มีสิทธิฟ้องบังคับให้จำเลยปฏิบัติตามสัญญา และเรียกค่าเสียหายเพราะเหตุที่จำเลยผิดสัญญานั้นได้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๓๒๕/๒๕๒๑ จำเลยค่าประกัน ช. ทำงานกับโจทก์ ๑๐๐,๐๐๐ บาท ช. ยักยอกทรัพย์สินของโจทก์ โจทก์และ ช. สวมความกัน โจทก์ลดจำนวนเงินลงเหลือ ๓๘๐,๐๐๐ บาท ช. ยอมใช้เงินโดยชำระในวันนั้นส่วนหนึ่ง ที่เหลือมี น. น้อง ช. และริยา ช. ออกเช็คดวงวันล่วงหน้าให้กับทำสัญญาค่าประกันให้ด้วย โจทก์ถอนคำร้องทุกข์ ศาลจำหน่ายคดีที่ ช. ถูกฟ้องเรื่องยักยอกเช็คของ น. และ ร. รับเงินไม่ได้ โจทก์ฟ้องจำเลยตามสัญญาค่าประกันได้ แม้สัญญาค่าประกันไม่ปิดอาการแสดมภ์ แต่จำเลยรับในคำให้การ จึงไม่ต้องใช้เป็นพยานหลักฐานในคดีแพ่ง การที่โจทก์ลดหนี้ให้ ช. และช. ยังไม่ได้ใช้หนี้ หนี้เดิมยังไม่ระงับ และช. ไม่ได้สละสิทธิหรือได้สิทธิอะไรจากโจทก์ไม่เป็นสัญญาประนีประนอมยอมความ หนี้เดิมยังอยู่ โจทก์ฟ้องจำเลยตามสัญญาค่าประกันเดิมให้จำเลยรับผิด ๑๐๐,๐๐๐ บาทได้

(มีหมายเหตุท้ายฎีกา)

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๙๓๕/๒๕๒๕ เอกสารสละมรดกบางอย่างไม่เป็นการสละมรดกตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๖๑๒ แต่เป็นประนีประนอมยอม

ความแบ่งมรดกได้ตามมาตรา ๘๕๐, ๘๕๒, ๑๗๕๐

คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๕๐๖/๒๕๒๘ การที่ ท. ทำสัญญาประนีประนอมยอมความชำระหนี้ตามสัญญากู้เบิกเงินเกินบัญชีแก่โจทก์ และศาลพิพากษาให้คดีเสร็จเด็ดขาดไปแล้ว แต่ ท. ยังมีได้ชำระหนี้ตามสัญญากู้เบิกเงินเกินบัญชีแก่โจทก์ตามสัญญาประนีประนอมยอมความนั้นเลย เพราะยังอยู่ในระหว่างบังคับคดี ดังนี้ หนี้ที่ประกันจึงยังมีได้ระงับสิ้นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๖๙๘ จำเลยผู้ค้ำประกันและผู้จำนองจึงยังไม่หลุดพ้นจากความรับผิดชอบ

(มีหมายเหตุท้ายฎีกา)

คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๘๗๒/๒๕๒๘ เมื่อได้ทำสัญญาประนีประนอมยอมความกันแล้ว ข้อพิพาทซึ่งได้ฟ้องร้องกันไว้ก่อนทำสัญญาย่อมระงับสิ้นไปด้วย เว้นแต่จะได้ระบุเป็นข้อยกเว้นไว้

เมื่อสัญญาประนีประนอมยอมความแต่ละข้อมีความสมบูรณ์เป็นเอกเทศต่างหากจากกัน มิได้เป็น เรื่องที่ทั้งสองฝ่ายจะต้องปฏิบัติตอบแทนกัน แม้ฝ่ายหนึ่งปฏิบัติผิดสัญญาข้อหนึ่ง ก็หาเป็นผลให้ข้อพิพาทซึ่งระงับสิ้นไปแล้วตามสัญญาอีกข้อหนึ่งยังไม่ระงับไปไม่

หมายเหตุ เป็นตัวอย่างกรณีเมื่อทำสัญญาประนีประนอมยอมความกันแล้ว ย่อมทำให้ข้อพิพาทเดิมที่มีอยู่ระงับสิ้นไป-ผู้รวบรวม

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๘๕/๒๕๒๕ โจทก์เคยฟ้องว่าจำเลยเลิกจ้างโดยไม่เป็นธรรม ขอให้ศาลบังคับจำเลยรับโจทก์กลับเข้าทำงานหรือให้จำเลยจ่ายค่าเสียหายให้ ศาลใกล้เคียงจนตกลงกันได้โดยจำเลยยอมจ่ายค่าชดเชยให้และโจทก์ถอนฟ้องไป คดีถึงที่สุด ดังนี้ การที่โจทก์มาฟ้องใหม่ว่าจำเลยเลิกจ้างโดยไม่บอกกล่าวล่วงหน้า ขอให้บังคับจำเลยจ่ายสินจ้างแทนการบอกกล่าวล่วงหน้า แม้จะไม่เป็นฟ้องซ้ำ เพราะคดีก่อนศาลมิได้มีคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดก็ตาม แต่การที่โจทก์ฟ้องคดีก่อนและตกลงกันดังกล่าวนี้ แสดงให้เห็นว่าโจทก์ยินยอมสละสิทธิอื่นๆ อันจะพึงเรียกร้องจากจำเลย เนื่องมาจากจำเลยเลิกจ้างโจทก์ทั้งสิ้นนอกจากค่าชดเชย ความตกลงเช่นนี้ย่อมผูกพันโจทก์ โจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้องคดีนี้ขึ้นมาใหม่

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๓๙๙/๒๕๒๖ จำเลยที่ ๑ ชัยภรณ์ของ ป. เสียหายจึงทำข้อตกลงค่าเสียหายในรายงานประจำวันเกี่ยวกับคดีมีความว่าป. เรียกร้องให้จำเลย

ที่ ๑ นารถของ ป. ไปซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพดี จำเลยที่ ๑ ตกลงตามที่ ป. เรียก ร้อง คู่กรณีตกลงกันได้ไม่ประสงค์จะฟ้องร้องกันในทางแพ่งและทางอาญาต่อกันอีกต่อไป ข้อตกลงดังกล่าวนี้เป็นสัญญาประนีประนอมยอมความมีผลให้มูลหนี้ละเมิดที่จำเลย ที่ ๑ ทำระงับสิ้นไป ดังนั้น จำเลยที่ ๒ ผู้เป็นนายจ้างของจำเลยที่ ๑ และจำเลย ที่ ๓ ผู้รับประกันภัยรถของจำเลยที่ ๒ จึงพลอยหลุดพ้นความรับผิดไปด้วย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๕๗๓/๒๕๒๖ จำเลยยอมชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ ป. เนื่องจาก การกระทำละเมิดของลูกจ้างจำเลยเป็นการตกลงระงับข้อพิพาทซึ่งมีอยู่หรือจะ มีขึ้นให้เสร็จไปด้วยต่างยอมผ่อนผันให้แก่กัน อันเป็นสัญญาประนีประนอมยอมความ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๔๕๐ ย่อมทำให้การเรียกร้องซึ่งแต่ละ ฝ่ายได้เรียกร้องนั้นระงับสิ้นไป และทำให้แต่ละฝ่ายได้สิทธิตามที่แสดงไว้ในสัญญา ว่าเป็นของตนตาม มาตรา ๔๕๒ สิทธิเรียกร้องของ ป. ในมูลหนี้ละเมิดจึงระงับสิ้น ไปและได้สิทธิเรียกร้องใหม่ตามสัญญาประนีประนอมยอมความ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๕๗๖/๒๕๓๑ คดีนี้ถึงที่สุดโดยศาลฎีกาพิพากษาให้จำเลย ทั้งสี่แบ่งทรัพย์สินมรดกให้โจทก์จำนวน ๙ ส่วนใน ๒๑ ส่วน ในระหว่างบังคับคดี โจทก์ จำเลยทั้งสี่ได้ทำสัญญาประนีประนอมยอมความกันโดยศาลขึ้นต้นรับรู้เป็นผู้ทำ ให้มี ข้อตกลงกันไม่ให้บังคับคดีตามคำพิพากษาคดีนี้ และให้ยุติคดีทุกคดีที่พิพากษาและจะยัง อยู่ระหว่างการพิจารณาของศาล และตกลงเกี่ยวกับทรัพย์สินกันใหม่ เมื่อโจทก์ จำเลยทั้งสี่ได้ลงชื่อในสัญญาประนีประนอมยอมความดังกล่าว ต่อหน้าศาลแล้วจึง เป็น สัญญาที่ใช้บังคับได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๕๐ โดยมีผลทำ ให้การเรียกร้องซึ่งแต่ละฝ่ายได้ยอมสละนั้นระงับสิ้นไป และทำให้แต่ละฝ่ายได้สิทธิ ตามที่แสดงไว้ในสัญญานั้นว่าเป็นของตน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๔๕๒ การบังคับคดีนี้และมูลหนี้ตามคำพิพากษาศาลฎีกาจึงเป็นอันระงับสิ้นไป โจทก์ จำเลยทั้งสี่จึงต้องปฏิบัติตามสัญญาประนีประนอมยอมความดังกล่าว เมื่อจำเลยผิด สัญญาดังกล่าว โจทก์หรือพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ของโจทก์ชอบที่จะไปว่ากล่าวเอาแก่ จำเลยตามสิทธิที่เกิดขึ้นตามสัญญาประนีประนอมยอมความนั้นจะกลับมาขอให้ศาลออก หมายบังคับคดีตามคำพิพากษาซึ่งมูลหนี้ระงับไปแล้วหาได้ไม่

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๕๒/๒๕๓๓ โจทก์ซึ่งเป็นลูกจ้างจำเลยฟ้องเรียกเงินจาก จำเลย จำเลยให้การต่อสู้ว่าไม่ต้องรับผิดตามฟ้อง และฟ้องแย้งให้โจทก์ใช้เงินแก่

จำเลยในวันนัดสืบพยาน คู่ความตกลงกันได้โดยขอให้ศาลทำสัญญาประนีประนอม
ยอมความ ซึ่งสัญญาประนีประนอมยอมความข้อ ๑ ระบุว่า จำเลยยอมใช้เงินแก่
โจทก์ ส่วนข้อ ๒ ระบุว่า โจทก์จำเลยต่างไม่ติดใจเรียกร้องอื่นใดอีก ดังนี้ ย่อมมี
ความหมายอยู่ในตัวว่าจำเลยได้สละข้อเรียกร้องของตนตามฟ้องแย้งแล้ว ข้อเรียก
ร้องตามฟ้องแย้งของจำเลยได้ระงับสิ้นไป ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๘๕๒ และคำ
พิพากษาตามยอมของศาลแรงงานกลาง ก็เป็นการพิพากษารวมถึงข้อเรียกร้องตาม
ฟ้องแย้งของจำเลยด้วยแล้ว จำเลยจะขอให้ศาลแรงงานกลางมีคำพิพากษาหรือคำ
สั่งในส่วนเกี่ยวกับฟ้องแย้งของจำเลยต่อไปมิได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๘๐๐-๕๒๑๖/๒๕๓๕ คำล่วงเวลาและค่าทำงานในวันหยุด
ที่โจทก์เรียกเป็นคำล่วงเวลา และค่าทำงานในวันหยุดที่มีมาก่อนวันที่ ๗ มีนาคม
๒๕๓๕ ซึ่งเป็นวันที่โจทก์ทำสัญญาประนีประนอมยอมความกับจำเลยว่า "ทั้งสองฝ่าย
ตกลงระงับข้อพิพาททั้งปวง" หมายความว่า ข้อพิพาทที่เกิดขึ้นก่อนวันทำสัญญาระหว่าง
คู่กรณีที่มีอยู่ให้ถือตามความที่ตกลงกันไว้ในสัญญาประนีประนอมยอมความจำเลยตกลง
จ่ายค่าชดเชยให้โจทก์ตามจำนวนที่ตกลงกันและโจทก์ได้ตกลงไว้ในสัญญาข้อ ๔ ว่า
จะไม่เรียกร้องค่าเสียหายหรือเงินใด ๆ จากจำเลยอีก กรณีจึงเป็นที่เห็นได้ว่า
สิทธิเรียกร้องของโจทก์เกี่ยวกับเงินใด ๆ รวมทั้งคำล่วงเวลาและค่าทำงานในวัน
หยุดที่มีข้อพิพาทกันอยู่ก่อนวันทำสัญญานี้เป็นอันระงับไปโดยผลของสัญญาประนีประนอม
ยอมความตาม ป.พ.พ. มาตรา ๘๕๒